

Continuïteitsveronderstelling voor de samenstel- en controlepraktijk voor boekjaren eindigend 31-12-2019

Jaarrekening

De gevolgen van het coronavirus kwalificeren als een gebeurtenis na balansdatum die **geen** nadere informatie over de situatie per balansdatum geeft. Het is een **non-adjusting event**. Deze gebeurtenis wordt derhalve **niet verwerkt** in de jaarrekening per 31-12-2019, maar dient afhankelijk van de ernst van de materiële gevolgen mogelijk wel te worden **toegelicht**. Zie [RJ-uiting 2020-5](#).

De gevolgen van de Corona pandemie voor de organisatie is dan **van invloed op de beslissingen van de gebruikers** van de jaarrekening. De **aard van de gebeurtenis** en indien mogelijk een **schatting van de financiële gevolgen** worden in dat geval conform [artikel 2: 380a BW](#) in de toelichting opgenomen.

Er kan sprake zijn van twijfel in diverse gradaties. **Gerede twijfel** ([artikel 2: 384.3 BW](#)) is aanwezig wanneer de voortzetting van de activiteiten van de organisatie niet mogelijk is zonder **externe ondersteuning**. Zie ook RJ 170.302. In het geval van deze Corona pandemie, kan hierbij worden gedacht aan externe ondersteuning in de vorm van de genomen overheidsmaatregelen.

Indien er sprake is van **onontkoombare discontinuïteit**, dan dient de jaarrekening die onderhanden is worden opgesteld op liquidatiebasis (RJ 160.206/Rjk A4.106).

Zo kunnen vier situaties ontstaan ten aanzien van de continuïteitsveronderstelling:

- | | |
|---|---|
| 1 Geen twijfel | → Geen toelichting in de jaarrekening |
| 2 RJ 160, maar geen gerede twijfel | → toelichtende tekst, vaak onder de gebeurtenissen na balansdatum |
| 3 Gerede twijfel /ernstige onzekerheid | → Verplichte toelichtende tekst bij de waarderingsgrondslagen |
| 4 Onontkoombare discontinuïteit | → Waardering op liquidatiebasis van de jaarrekening |

Verklaring

Bij onzekerheid over de continuïteit past de accountant [Standaard 570](#) toe en neemt zo nodig bij ernstige (materiële) onzekerheid een toelichtende paragraaf in de verklaring op en verzoekt zo nodig om schriftelijke bevestigingen van het management en in voorkomende gevallen van de met governance belaste personen. Zie [Alert 42](#).

NBA Alert 42 roept op om in de controleverklaring inzicht te geven in het effect van het coronavirus op de accountantswerkzaamheden ten behoeve van het maatschappelijk verkeer. Cos 706.8b verbiedt om een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden op te nemen, wanneer dezelfde aangelegenheid als **kernpunt van de controle** in de controleverklaring is opgenomen.

Indien er wel een **significant effect** van de Corona pandemie op de financiële positie van de onderneming bestaat, maar **geen ernstige (materiële) onzekerheid** kan de accountant ook onverplicht een toelichtende paragraaf in de controleverklaring opnemen ([Standaard 706](#)).

- 1) De jaarrekening bevat een toereikende toelichting over het effect van het coronavirus op de financiële positie, liquiditeit en continuïteit van de bedrijfsactiviteiten. Maar de accountant kan dan toch, indien de accountant dat noodzakelijk acht, kiezen voor opname in de verklaring van een **paragraaf ter benadrukking** van aangelegenheden (Cos 706.9) waarin naar deze toelichting wordt verwezen. Het begrip van de gebruikers van de jaarrekening is hierbij van fundamenteel belang.
- 2) De jaarrekening bevat een toereikende toelichting, maar de accountant wil een **paragraaf inzake overige aangelegenheden** (Cos 706.10) opnemen om bijvoorbeeld aan de oproep in Alert 42 te voldoen om inzicht te geven in het effect van de Corona pandemie op de accountantswerkzaamheden.

Bestuursverslag

In het **bestuursverslag** zullen de gevolgen van de Corona Pandemie naar voren komen in de toekomstparagraaf en in de risicoparagraaf. Het bestuur doet hierin mededeling over de verwachte gang van zaken en de wijze waarop in de jaarrekening geen rekening hoeft te worden gehouden, de verwachtingen beïnvloeden.

Hoe dit in de praktijk kan uitwerken, ziet u in bijgaande tabel.

Hierbij dient te worden aangetekend dat in de huidige situatie zoveel onzekerheden kent, dat accountants het beste voorzichtig kunnen zijn met het wekken van de indruk dat ze een beter inzicht hebben in de toekomstige ontwikkelingen dan de ondernemingsleiding zelf.

Continuïteitsveronderstelling

Positie Bestuur	Schriftelijke beoordeling/bevestiging positie bestuur aanwezig? (COS 570)	Positie Accountant helder gedocumenteerd en gecommuniceerd	Toelichting Jaarrekening	Toegepaste waarderingsgrondslagen	Controleverklaring
Positief	Ja	Positief	Toereikend	Continuïteit	Goedkeurend (+ evt. toelichting Cos 706)
Positief	Ja	Onzeker	Niet toereikend	Continuïteit	Met beperking/afkeurend
Positief	Ja	Negatief	Niet toereikend	Continuïteit	Afkeurend
Positief of onzeker	Ja	Onmogelijk om toereikende controle informatie te verkrijgen	Toereikendheid niet te bepalen	Continuïteit	Oordeelsonthouding
Onzeker	Ja	Onzeker	Toereikend	Continuïteit	Goedkeurend met toelichtende paragraaf (Cos 570)
Onzeker	Ja	Onzeker	Niet toereikend	Continuïteit	Met beperking/afkeurend
Onzeker	Ja	Negatief	Niet toereikend	Continuïteit	Afkeurend
Negatief	Ja	Negatief	Toereikend of Niet toereikend	Continuïteit	Afkeurend
Negatief	Ja	Negatief	Toereikend	Liquidatie	Goedkeurend, eventueel met een toelichtende paragraaf Cos 706).

NB indien de bevestiging uit COS 570 niet aanwezig is, dient de accountant op dezelfde wijze te handelen als in het geval dat de cliënt informatie niet wil verwerken. Er zijn dan bijvoorbeeld ook aanvullende werkzaamheden en aanvullend onderzoek nodig.